

De Grijze Zeehond is na eeuwen terug

Florentiene Lammes

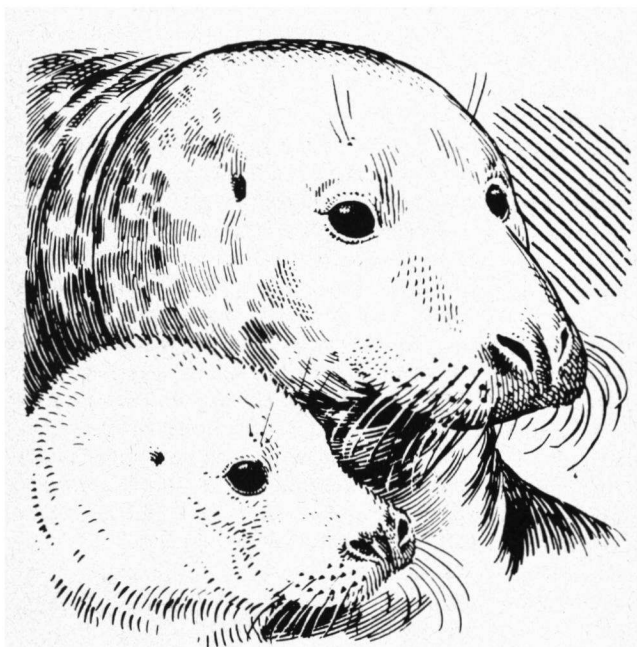
Voor het eerst sinds mensenheugenis zijn er afgelopen jaar weer Grijze Zeehonden geboren op de Engelse Hoek bij West-Terschelling. Behalve de terugkeer van deze zeldzame zeehond zijn er nog meer gevolgen van natuur- en milieubeschermdende maatregelen te constateren, zo blijkt uit een inventarisatie door dr W.J. Wolff van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) van de Directie Landbouwkundig Onderzoek.

Een van de meest opvallende ontwikkelingen van de laatste jaren is de terugkomst van de Grijze Zeehond. Er wordt aangenomen dat de Grijze Zeehond eeuwen geleden uit Nederland is verdwenen door de jacht. *'De Grijze Zeehond verschilt evenveel van de gewone Zeehond als een mus van een vink'*, vertelt dr. W.J. Wolff. *'Hij is wat groter dan de gewone Zeehond en heeft een bredere kop. En zoals de naam óók al zegt, hij is anders van kleur'*. De Grijze Zeehond heeft jongen die de eerste weken van hun bestaan op het land moeten blijven in tegenstelling tot de gewone Zeehond waarvan de jongen meteen al kunnen zwemmen. De jongen blijven op het dro-

ge tot ze vier tot zes weken oud zijn. *'Het hoeft dan ook geen betoog dat onze voorouders weinig moeite gehad zullen hebben om zulke kwetsbare dieren dood te knuppelen en uiteindelijk uit te roeien'*, aldus Wolff.

Twee routes

Er zijn twee mogelijke routes, volgens Wolff, waarlangs de Grijze Zeehond zich weer in de Waddenzee heeft kunnen vestigen. Ten eerste hebben de opvangcentra op Texel en in Pieterburen een belangrijke rol gespeeld. De afgelopen vijftien jaar hebben zij een flink aantal jonge Grijze Zeehonden uitgezet. Een aantal van hen heeft zich kunnen handhaven blijkt nu.

Grijze Zeehond met jong.
Naar een tekening van
Robert Gillmor uit Sharrock (1973).

Daarnaast mogen wij aannemen dat er een aantal dieren overgestoken is uit Engeland en Schotland. Door bescherming van de Grijsze Zeehond daar zijn de kolonies de laatste dertig tot veertig jaar sterk gegroeid. Door het stop zetten van de jacht in Nederland kunnen zij ook hier weer stand houden.

Wolff schat dat er zich tot nu toe zo'n twintig à dertig Grijsze Zeehonden in de Waddenzee gevestigd hebben.

De populatie van de gewone Zeehond is eveneens iets in omvang toegenomen. Daarvoor zijn twee en wellicht drie oorzaken aan te geven. De rehabilitatiecentra Pieterburen en Texel hebben ook hier een belangrijke rol gespeeld. Tot 1984 zijn ongeveer 300 jonge aangespoelde Zeehonden door hen opgevangen, opgekalefaterd en weer uitgezet.

Verder is ook in Duitsland en Denemarken, op aandrang van Nederland, de jacht gesloten. Er is daar een overschot aan jonge dieren ontstaan, die zijn gaan zwerven; ze kwamen zo onder andere in het Nederlandse Waddenzegebied terecht. Ten slotte is het aannemelijk, hoewel nog niet aangetoond, dat de zeehondenreservaten een positieve invloed hebben gehad omdat door hun ingrijpen de jeugdsterfte verminderde. *'Helaas moeten wij echter constateren dat het geboortecijfer van de Zeehond in Nederland nog steeds aan de lage kant ligt'*, aldus Wolff. De oorzaak hiervan zijn chemische verbindingen, zogenaamde polychloorbifenylen (PCB's), die met afvalwater in de Waddenzee terecht komen. De PCB's zijn dermate giftig voor zeehonden dat de voortplanting erdoor wordt verstoord.

Deze verbindingen zijn nu weliswaar verboden maar zijn nog lang niet uit het milieu verdwenen.

Wadvogels

Ook verschillende typische wadvogels zijn de laatste jaren sterk in aantal toegenomen. Dit is in de eerste plaats toe te schrijven aan het terugdringen van het eierrapen en het instellen van reservaten. Daarnaast speelt de laatste tientallen jaren de verbetering van de voedselvoorziening een rol. Zo profiteren Zilvermeeuwen sterk van het vele voedsel dat op vuilnisbelten te vinden is, Storm- en Kokmeeuwen lijken te profiteren van de toegenomen voedselrijkdom van weilanden.

Maatregelen die tegen de waterverontreiniging getroffen werden zijn ook van invloed. In 1964-1965 vond een massale vergiftiging van zeevogels langs de Nederlandse kust plaats. De sterfte bleek te zijn veroorzaakt door lozingen van afvalwater dat insectenbestrijdingsmiddelen bevatte in het Botlekgebied bij Rotterdam. Door ingrijpende maatregelen werd de lozing gedeeltelijk gestopt en gedeeltelijk sterk verminderd. Sindsdien vertonen verschillende vogelpopulaties een zekere mate van herstel.

De populaties van Zilvermeeuw en Eidereend zijn geheel terug op het oude niveau en zelfs meer dan dat. De populaties van Lepelaar, Grote Stern, Visdief en Dwergstern vertonen herstel maar zijn nu, twintig jaar later, nog lang niet terug op het oorspronkelijke niveau.

'Wij moeten goed blijven oppassen', zegt Wolff. *'Eén olieramp en alle positieve ontwikkelingen zijn weer te niet gedaan. Er moet daarom veel aandacht gegeven worden aan het voorkómen van zulke ongelukken. Zo zouden tankers bij voorkeur niet vlak langs de waddeneilanden moeten varen, maar via een route die enkele tientallen mijlen meer zeewaarts ligt'*.

Verder wordt er gedacht aan het stellen van strengere veiligheidseisen aan zware tankers. Vooral bij schepen die onder goedkope vlag varen schort het nog wel eens aan het één en ander.

'Er is gebleken dat van de tot nu toe getroffen maatregelen een merkbaar positief effect uit gaat' concludeert Wolff. *'Nederlandse maatregelen hebben bovendien een duidelijk stimulerende invloed op omliggende landen. Sinds in Nederland de bescherming van de Waddenzee van de grond is gekomen heeft ook het Deense deel van de Waddenzee een beschermde status gekregen'*. Per 1 oktober 1985 werd het Duitse gedeelte tussen Elbe en de Deense grens van de deelstaat Sleeswijk-Holstein nationaal park en op 1 januari 1986 is hetzelfde gebeurd met het stuk Waddenzee van Nedersaksen. De hele Waddenzee is nu officieel als natuurgebied erkend.

Persbericht no. 73 (86.4), maart 1986 van de afdeling Voorlichting Landbouwhogeschool, Wageningen, 08370-19145.